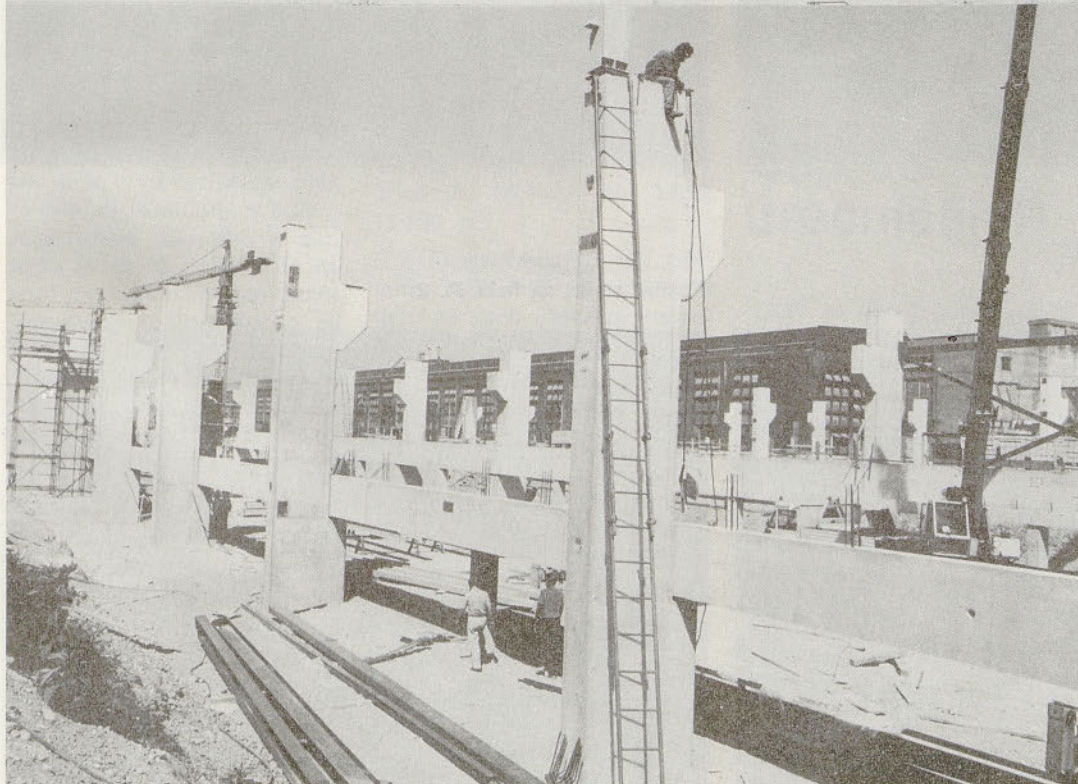

aluminij

Glasilo delovne organizacije Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo

Dopustniško razpóloženje počasi jenjuje. Zadnjih nekaj deževnih dni nas je popolnoma ohladilo in lažje nam je dojeti, da je jesen pred vrati.

Spet smo vsak na svojem delovnem mestu. Na morju, v planinah, na potovanju ali kar doma, smo si nabrali novih moči. Kjerkoli smo že bili, bilo nam je lepo, bilo je drugače.

Proizvodnja v tovarni je tekla normalno. Nič velikega se ni zgodilo, vsaj opaziti ni bilo v sredstvih javnega obveščanja. Lahko pa se pohvalimo, da smo postavili še nekaj novih temeljev. Nekaj novosti vam predstavljamo v današnji številki — tovarno anodnih blokov — ostalo v naslednjih.

Aluminij je bogat s fotografijami, ki morda še bolj kot besede pričajo, kako »raste« naša nova elektroliza. Kogar je pot zanesla mimo gradbišča, je lahko ugotovil, da so naredili zelo veliko. Trenutno je pri nas okrog 200 delavcev Gradisa in okrog 100 delavcev Konstruktorja. Vsi se lahko pohvalijo, da so z deli celo naprej kot so pričakovali.

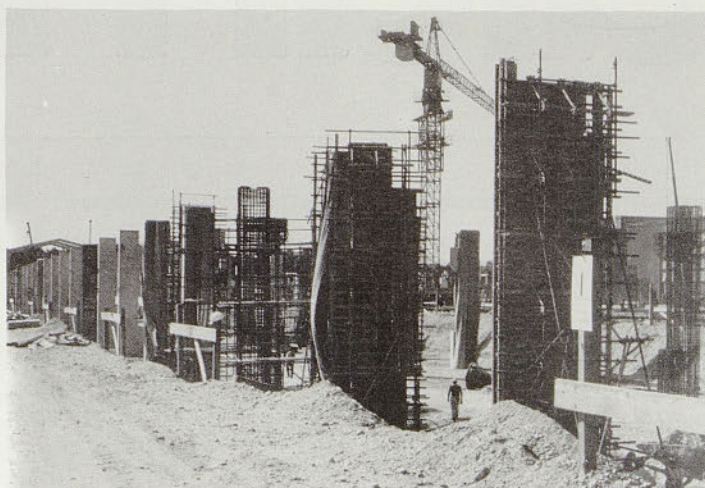
V. P.

MPPAI - gradbišče

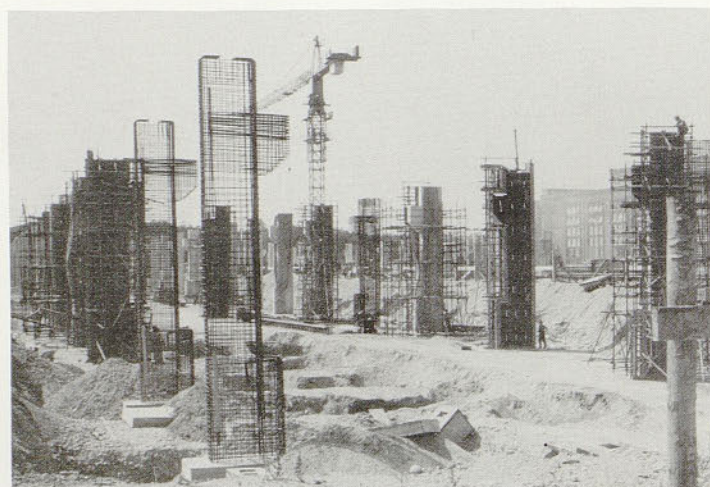
Gradbišče

Stebri

Armature

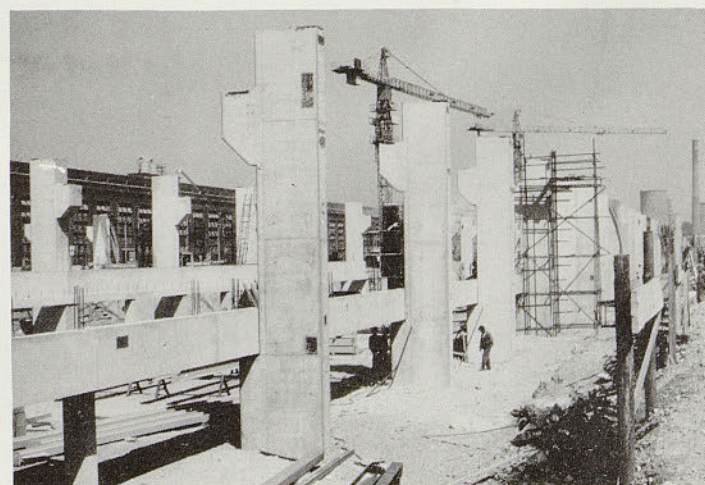
Nosilni stebri za halo št. 1

Objekta za žganje anod

Nosilni stebri za halo št. 2

Štirje temeljni kamni za tovarno anodnih blokov

V PREJŠNJI ŠTEVILKI SMO SI PODROBNEJE OGLEDALI PROJEKT ELEKTROLIZE C, DANES PA JE NA VRSTI KOMPLEKS TOVARNE ANODNIH BLOKOV

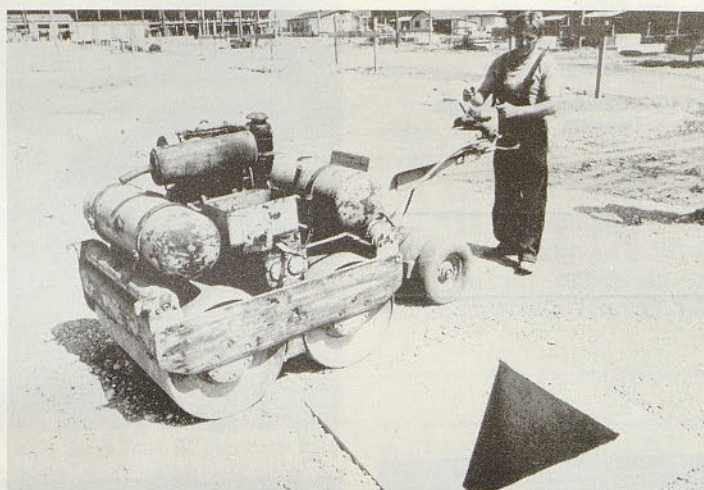
V tovarni anodnih blokov bomo proizvajali predpečene anodne bloke enake kot jih sedaj uporabljamo v poskusnih pečeh v elektrolizi B in nekaj večje za elektrolizo C. Iz vroče anodne mase, ki jo proizvajamo v obstoječi tovarni anodne mase bo potrebno najprej narediti blok, ga zapečiti in na njega zaliti anodni drog. Ker pa anodni bloki v elektroliznih pečeh ne odgorijo do konca, je potrebno ločiti anodno maso od droga in jo predelati tako, da je uporabna v proizvodnji anodne mase. To seveda ni kompletan tehnološki proces, so pa podani najosnovnejši podatki.

Tovarno anodnih blokov sestavljajo štiri proizvodne dvorane, ki pa so medsebojno povezane, vežejo pa se tudi na obstoječo tovarno anodne mase.

Na južni strani tovarne anodne mase bo oblikovalnica, kjer se bo oblikoval anodni blok v vibracijskem oblikovalniku in ohladil v hladilnem tunelu. Zgradba je razpona 17 m in dolžine 34 m, armiranobetonske montažne konstrukcije. Pravokotno na oblikovalnico bo postavljeno skladišče anodnih blokov 20x110 m. Na južni strani pa bosta na skladišče priključeni dve proizvodni dvorani: peč za pečenje anodnih blokov in sestavljalnica anodnih kompletov s predelavo ostankov. Objekt peči bo podobne konstrukcije kot elektroliza C (do žerjavne proge AB stebri, streha pa jeklena). Velikost objekta je 29x132 m. V dolžini 108 m bo AB korito globine 7 m (4 m pod terenom, delovni podest pa na višini 3 m nad terenom). V to

Pred pričetkom gradnje objekta za žganje anod

Temelj za sestavljalnico anod

korito bo vzdana peč za pečenje blokov. Sestavljalnica bo dvoladijska AB montažna hala dolžine 130 m. Ena ladja bo široka 25 m, druga 14 m, v dolžini 50 m pa 18,50 in. Skupna površina tovarne anodnih blokov bo torej 11.900 m².

Z napredovanjem del smo lahko zelo zadovoljni, saj je delo na vseh objektih napredovalo bolj kot smo predvideli s terminskimi plani.

Ljubo Kampf

Cilji so uresničljivi

Ker je določen tehnološki postopek izdelave anodnih blokov, predelave ostankov, predelave kopeli, ter izdelave anodnih kompletov in podpisane pogodbe s tujimi dobavitelji opreme, je čas, da vas podrobneje seznanimo z izbrano opremo in tehnologijo. V naslednji številki Alumini-ja pričenjamo s sestavki iz tega področja, v tej številki pa vas, razen poteka gradbenih del, želimo seznaniti z nadaljnjimi aktivnostmi na tem delu projekta.

V teku je sklepanje pogodb za del opreme, ki bo izdelava

na v domačih tovarnah. Med tovrstno opremo smo uvrstili filtrirne naprave, transporterje, dozirnike, mostna dvigala, peskalne stroje, silose, ipd. Na spisku je torej vse, kar je ob konkurenčnih cenah, zahtevani kvaliteti, odgovarjajočih rokov in dani finančni konstrukciji projekta smotrno izdelati doma. Pri vrednotenju ponudb se srečujemo z znanimi težavami domačih proizvajalcev opreme, ki so mnogokrat zaradi visoke cene jekla nekonkurenčni v primerjavi s tujimi ponudniki.

Po sklenitvi pogodb z domačimi proizvajalci opreme bo potrebno le-to uskladiti glede na predvideno tehnologijo in uvozni del opreme.

Sledilo bo projektiranje temeljev naprav in v kolikor pri izdelavi projektov ne bo kasnitev, bi dobršen del temeljev moral biti izdelan prek zime.

Zgodaj spomladi naslednjega leta bo potrebno zgraditi tudi del infrastrukturnih objektov v kolikor želimo pričeti konec marca z zalivanjem katodnih blokov v novogradjenem objektu sestavljalnice. Plan je tudi po izjavah nekaterih tujcev zelo smelo zastavljen, vendar upamo, da kasnitev pri opremi za zalivanje katod ne bo in bo možen pričetek obzidave novih elektroliznih peči v aprilu.

Druga velika aktivnost v začetku naslednjega leta je pričetek obzidave peči za pečenje anodnih blokov. Predvidoma bo obzidava peči potekala sedem mesecev, kar bi nam omogočilo proizvodnjo prvih anodnih blokov konec naslednjega leta.

Omeniti velja tudi montažo ostale opreme, ki se bo pričela s polnim zagonom v marcu naslednjega leta.

Usposobitev kadrov za delo z napravami in obvladovanje procesa je naloga, ki se bo kmalu pričela intenzivneje izvajati in bo trajala še vso dobo poskusne proizvodnje.

Dosedanji potek del, predvideni roki izdelave in časi montaže opreme kažejo, da cilji niso neuresničljivi v kolikor na projektu ne bo večjih motenj.

Bojan Žigman

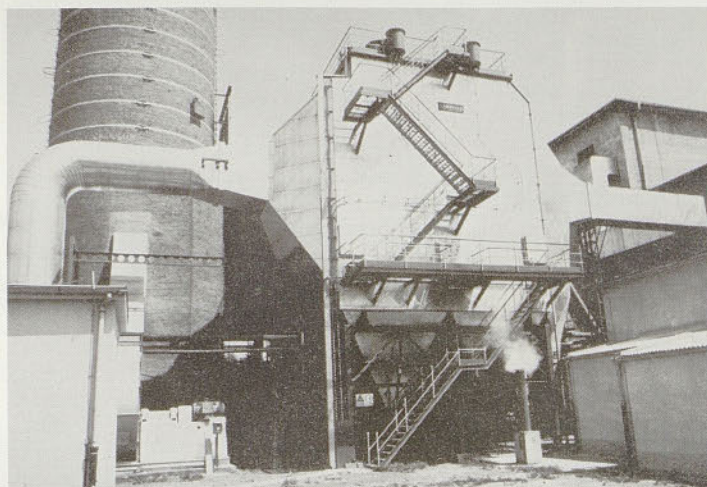
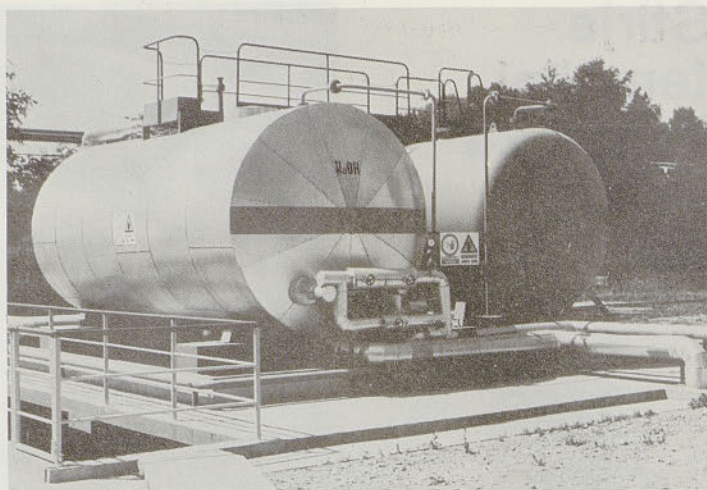
Tehnični pregled uspel

V juliju je bil uspešno opravljen tehnični pregled kotla in spremljajočih objektov: kemijska priprava vode, elektro filtra in sesalnica pepela. O samih objektih je bilo napisano že precej v prejšnjih številkah glasila Aluminij, zato bi omenil še mogoče to, da je tudi že vgrajena sodobna oprema za krmiljenje in nadzor, to so prosto programirni sistemi Simatic S5-110 F in Simatic S5-135 U, ki so vgrajeni na mehki zagoni za elektro motorje večjih moči (160—250 kW).

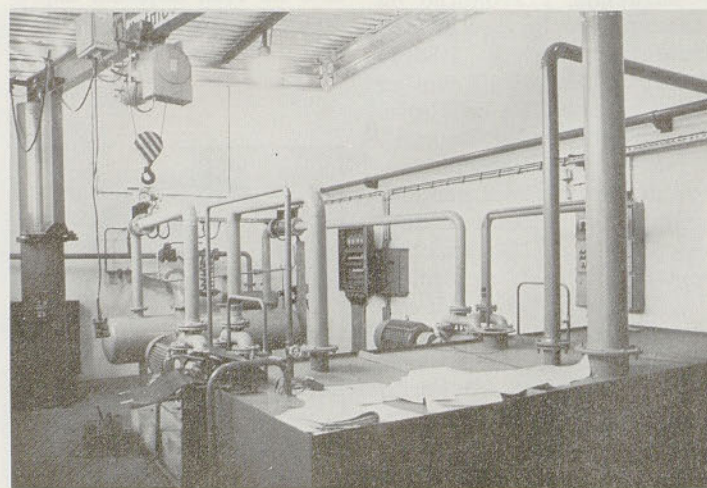
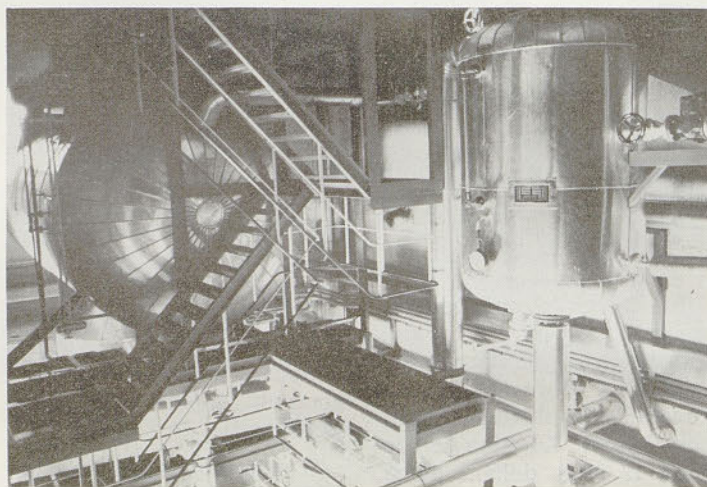
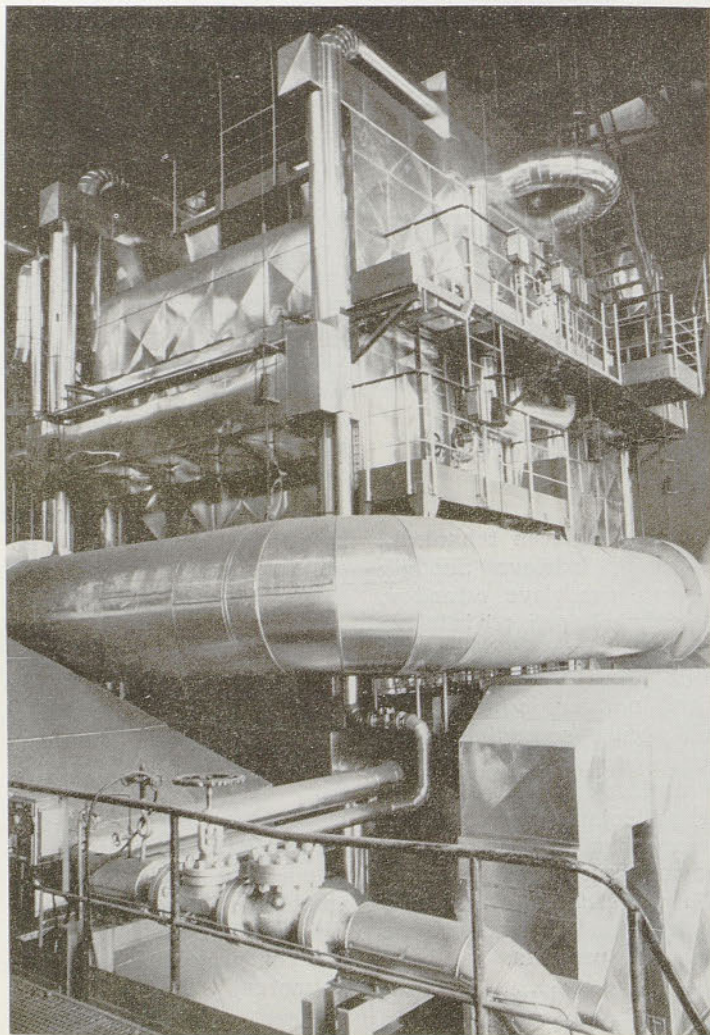
Sedemnajstega junija se je že pričel poiskusni pogon kemične priprave vode. Poiskusni pogon kotla z elektro filtrom in sesalnico pepela pa se bo pričel v mesecu avgustu. Nekaj novo zgrajenih obstoječih objektov je razvidnih iz priloženih fotografij.

Bojan Grobovšek

- Nevtralizacijski bazen z rezervoarji za lug in kislino
- Filter
- Termična priprava vode
- Sesalnica letečega pepela

Kotel

Analiza poškodb

Prvo polletje '86

V to poročilo so zajete samo tiste poškodbe pri delu, ki so evidentirane na obrazcu R-8 PRIJAVA NESREČE PRI DELU. To so poškodbe, za katere se je pri analizi ugotovilo, da so se pripetile na delu in v zvezi z delom, in za katere so poškodovane osebe iskale zdravniško pomoč.

V DO TGA (brez TOZD LLBK) je bilo v obdobju od 1. 1. do 31. 6. 1986 skupno 409 poškodb pri delu. Od tega je bilo 292 poškodb, za katere je bila nudena prva pomoč in niso zahtevale bolniškega staleža oziroma so nekatere poškodbe zahtevale BO manj kot 8 ur, in 117 poškodb pri delu, zaradi katerih je bil izpad 843 delovnih dni. V prvem polletju beležimo tudi smrtno poškodbo pri delu.

1. Primerjava poškodb s prejšnjimi obdobji.

Primerjava števila poškodb kaže, da se je v prvem polletju 1986 število poškodb zmanjšalo napram enakemu obdobju v letu 1985.

Bistveno zmanjšanje poškodb pri delu je doseženo v vseh TOZD, razen v TOZD Predelava aluminija in DSSS (ODP).

2. Smrtna poškodba pri delu.

V prvem polletju beležimo smrtno poškodbo pri delu delavca iz TOZD Vzdrževanje — poškodba s prometnim sredstvom.

Smrtna poškodba pri delu statistično močno poruši ostale pozitivne pokazatelje varstva pri delu.

3. Poklicno obolenje.

V prvem polletju je bilo registrirano eno poklicno obolenje delavca iz TOZD Vzdrževanje. Glede poklicnih bolezni je v slovenskem in jugoslovanskem prostoru neurejeno stanje (niso enotni kriteriji, ni enotne evidence). Ta pomanjkljivost bo odpravljena z novim zakonom o varstvu pri delu, ki bo poklicno obolenje izenačil z poškodbami pri delu.

4. Odsotnost z dela zaradi poškodb.

Odsotnost z dela zaradi poškodb kaže v prvem polletju 1986 proti prejšnjim obdobjem upadanje. Povprečno število izgubljenih dni na eno poškodbo v prvem polletju znaša 8 dni, v prejšnjih obdobjih pa je znašala ta izguba 12 dni.

Prvo polletje

	Št. poškodb	Izg. dni
1986	117	843
1985	184	1668
1984	106	1531
1983	108	1235
1982	109	1510
1981	136	1713
1980	119	1350
1979	76	1120

Iz zgornje razpredelnice vidimo, da v prvem polletju beležimo znatno upadanje števila poškodb. Zraven tega pa imamo zelo nizko resnost teh poškodb (če ne upoštevamo smrtno nesreče). Visok odstotek poškodb se še vedno pojavlja predvsem pri mlajših delavcih z delovnim stažom do 4 leta in sicer so udeleženi v 48 primerih oziroma 41 %.

Tako visok odstotek poškodb pri mladih delavcih je tudi že v prejšnjih obdobjih, kar potrjuje, da mladi delavci niso dovolj praktično usposobljeni za varno opravljanje dela. Nadalje je premajhen nadzor nad upoštevanjem predpisanih varstvenih ukrepov od strani nadrejenih in odgovornih vodjih del.

6. Razvrstitev poškodb pri delu glede na poškodovane dele telesa

Od skupnih 106 poškodb pri samem delu se je skoraj polovica delavcev poškodovala na rokah. Vzrok teh poškodb so v večini primerov vreznine, stisnitve, odrgnine, opekline ter udarci raznih predmetov. Tem poškodbam je v največji meri botrovala malomarnost pri delu in neuporaba osebnih zaščitnih sredstev.

7. Obolenja.

V prvem polletju 1986 se je število obolenj in tudi število izgubljenih dni zaradi obolenj povečalo naproti enakemu obdobju 1985.

PREDLOGI ZA ZMANJŠANJE ŠTEVILA POŠKODB PRI DELU:

a) Aktivnosti službe varstva pri delu:

— vsako poškodbo pri delu je potrebno analizirati oz. ugotoviti vzrok in na osnovi ugotovitve povzeti ukrepe, da ne bi prišlo do podobne poškodbe pri delu.

— V vsaki temeljni organizaciji pregledati delovne in pomožne prostore, če so urejeni (mikroklima, razsvetljava, ropot).

— Pregled delovnih priprav in naprav, če pravilno delujejo in če so nameščene vse varnostne naprave.

— Pri delu povečati disciplino in zahtevati dosledno uporabo zaščitnih sredstev.

— Povečati nadzor predvsem mladim delavcem pri uvajanju v delo.

b) Aktivnosti TOZD

— Takoj pristopiti k odpravi pomanjkljivosti, ki se ugotovijo pri rednih in izrednih pregledih delovnih na-

prav in priprav od strani inšpekcijskih služb, SVD, tehničnih komisij ipd.

— Povečati nadzor nad upoštevanjem navodil za varno delo, ter drugih varnostnih ukrepov.

— Delavca, ki ne upošteva predpisanih varstvenih ukrepov in ne uporablja predpisanih osebnih zaščitnih sredstev, je potrebno odstraniti z dela, obenem pa je potrebno zoper tega delavca uvesti postopek zaradi hujše kršitve delovne obveznosti.

— Pri delu povečati disciplino in zahtevati dosledno upoštevanje varnostnih ukrepov in navodil, ter zahtevati dosledno uporabo zaščitnih sredstev.

— Da se da v uporabo samo takšne delovne naprave, ki ustrezajo predpisom o varstvu pri delu in zagotavljajo delavcu varno delo.

— Da se redno vršijo dnevni, mesečni, letni oz. periodični pregledi in preizkusi delovnih naprav in priprav.

Janez Šterbal

	I—VI—1985	I—VI—1986
Povprečno št. zaposlenih	2284	2326
Ženske	360	306
Moški	1924	2020
Nezgode pri delu	153	106
Na poti	31	11
Štev. izgubljenih dni zaradi nezgod	1668	843
Pri delu	1384	636
Na poti	284	207
Število obolenj	2286	2595
Izgubljeni dnevi zaradi obol.	18905	21610

Izposojeno v glasilu EM Hidromontaža

NEZGODE PO MESECIH IN ZARADI NJIH IZGUBLJENI DNEVI

	I—VI—1985		I—VI—1986	
	Št. nezgod	Izg. dni	Št. nezgod	Izg. dni
Januar	32	243	17	139
Februar	31	204	23	170
Marec	32	314	16	136
April	27	274	16	106
Maj	36	495	24	148
Junij	26	174	21	144

PREGLED NEZGOD PO STAROSTI PONESREČENCEV

	I—VI—1985	I—VI—1986
Od 18 do 25 let	45	44
Od 25 do 30 let	33	15
Od 30 do 35 let	24	19
Od 35 do 40 let	27	19
Nad 40 let	55	20

PREGLED NEZGOD PO STAŽU PONESREČENCEV

	I—VI—1985	I—VI—1986
do 1 leta	35	23
od 1 do 4 leta	38	25
od 5 do 9 leta	35	32
od 10 do 19 leta	20	12
od 20 do 29 leta	20	12
od 30 in več	5	2
Ni na delu	31	11

PREGLED NEZGOD PO DNEVIH V TEDNU

	I—VI—1985	I—VI—1986
Ponedeljek	30 nezgod	14
Torek	30	23
Sreda	24	22
Četrtek	36	19
Petek	30	14
Sobota	15	17
Nedelja	19	8
SKUPAJ	184	117

PREGLED NEZGOD PO TOZD

	I—VI—1985		I—VI—1986	
	Št. nezg.	Izg. dni	Št. nezg.	Izg. dni
TOZD PROIZVODNJA AL.	58	462	35	184
TOZD PREDELAVA AL.	29	351	26	222
TOZD GLINICA	36	233	14	104
TOZD VZDRŽEVANJE	47	501	33	262
TOZD PROMET	6	36	2	12
TOZD KONTROLA KVAL.	3	20	0	0
DS SKUPNIH SLUŽB	5	65	7	59

PREGLED NEZGOD PRI DELU GLEDE NA POŠKODOVANE DELE TELES

Prst desne roke	11
Prst leve roke	12
Roka od zapestja do rame	24
Roka do zapestja	18
Stopalo	5
Noga do stopala	32
Oči	2
Glava	12
Trup	11

Kadrovske vesti

DELAVCI, KI SO SE ZAPOSLILI V TGA V JUNIJU IN JULIJU 1986

V TOZD Tovarna glinice:

Jožef Flajšman in Stanko Medved

V TOZD Proizvodnja aluminija:

Mirko Zavratnik, Silvo Mohorko, Silvo Simonič, Albin Drevenšek, Boris Veisbaher, Mirko Štagar, Marjan Toplak, Ivan Arbeiter, Zdravko Krošl, Maks Zajšek, Robert Pondelak, Dražen Mlinarič, Miloš Dragič, Milan Kozel, Silvo Trofenik, Franc Muhič, Srečko Kozel in Cvetko Šprah

V TOZD Predelava aluminija: Ervin Rudolf, Aleksander Murkovič, Danilo Hvalec in Anton Tomanič

V TOZD Vzdrževanje:

Franc Majcen, Marjan Teičkovič, Zdenko Lazar, Janez Čeh, Rrudolf Horvat, Boris Blažek, ing., Branko Medved, Peter Pihler, Stanko Novak, Janez Soršak, Slavko Capek, Boris Vogrinenec

V TOZD Promet: Marjan Kolarič

V TOZD Kontrola kvalitete: Darinka Korošec

V DS Skupnih služb:

(v večini v Obratu družbene prehrane, Počitniškem

domu in na Kopališču) Kristina Kumer, Metka Turk, Renata Hrnčič, Srečko Lah, Janez Pučko, Metka Petek, Irena Klemen, Stanislava Zakeljšek, Darja Drevenšek, Vida Rašl, Dragica Teskač, Andrejka Levičnik, Magda Jazbec, Ljubica Bilanovič, Danica Maroh, Marija Bedenik, Angela Vtič, Marjan Veit, dipl. iur., Jožica Pulko, Rozalija Pulko, Metka Frank, Ankica Jagarinec, Miroslava Drevenšek, Danilo Dominc in Sonja Turk

V TOZD LLBK Trbovlje:

Admir Džajić, Sajib Pilavdžić, Muvedeta Hadžić, Mehmed Jašarević, Drago Gušatović, Rifet Spahić, Draga Gabrijel, Alojz Zagorc, Mujo Susak, Viktor Šere, Dušan Kanduč, Anddrekja Ahac, Milan Kaurin, Jožica Cestnik, Romana Kreže in Leopold Hočvar

IZ JLA SO SE VRNILI:

Anton Tomanič, Stojan Sardinšek, Mirko Štagar, Roman Kukovec, Miran Krajnc, Edvard Dobrajc, Rajko Skok, Jože Nahberger, Davorin Lubej, Milan Fras, Franc Kozel, Igor Gajski in Danilo Šmigoc

DELAVCI, KI SO ZAPUSTILI DELOVNO ORGANIZACIJO V JUNIJU IN JULIJU 1986

Iz TOZD Tovarna glinice: Franc Žitnik

Iz TOZD Proizvodnja aluminija:

Ibrahim Okanović in Marjan Cigula

Iz TOZD Predelava aluminija:

Stanislav Zajc in Danilo Hvalec

Iz TOZD Vzdrževanje:

Jožef Serdinšek, Maksimiljan Medved in Franc Predikaka

Iz DS Skupnih služb:

Lidija Stajnko, Stanislava Zakeljšek in Franc Vtič

Iz TOZD LLBK Trbovlje:

Mevludin Šabić, Senad Mujić, Ljudmila Trošt, Alenka

Forjan, Jože Čančar, Fikret Mehinović, Vlado Ilinčić, Škurija Čolić, Rudi Marko, Dušan Strmljan in Senad Bosnić

V JLA SO ODŠLI:

Branko Kirbiš, Boris Lebar, Ivan Vidovič, Venčeslav Škerget, Igor Pavličič, Darko Šumenjak, Bojan Sagadin, Franc Intihar, Roman Lampret, Daniel Koren, Alojz Polajžer, Andrej Štrafela, Rado Repič, Miran Lesjak, Milan Resman in Matjaž Turšič

UPOKOJENI:

Ferdinand Potrč, Branko Arklinič, Ivan Trs in Alojz Slatič iz TOZD Tovarna glinice; Frančišek Fišer, Rudolf Lazar, Franc Flajs,

(Nadaljevanje na 7. strani)

Spremembe in dopolnitve zakona o združenem delu

(Povzeto po »Zelenih informacijah« RS ZSS)

Letos bo minilo deset let od sprejetja zakona o združenem delu — našega temeljnega sistemskega zakona. V teh letih je bilo dovolj priložnosti tako za dosledno uresničevanje zakona, kot tudi ugotavljanje kaj in kako bo treba v zakonu spremeniti oziroma dopolniti za doslednejše uresničevanje temeljnih načel našega sistema. Najbolj so se mnenja o spremembah tega zakona izkristalizirala v razpravi o delovanju političnega sistema. Od takrat je postalo zelo jasno, da bo tudi ta zakon kmalu doživel nekatere spremembe. Zaenkrat so razprave o spremembah in dopolnitvah zakona potekale predvsem v komisiji Skupščine SFRJ za spremljanje izvajanja zakona. Trenutno so pripravljene teze za spremembe in dopolnitve zakona, o katerih bo pripravljena javna razprava, spremenjeni in dopolnjeni zakon pa naj bi sprejeli do konca letošnjega leta.

Osnovni cilj sprememb in dopolnitev je uresničitev nalog iz dolgoročnega stabilizacijskega programa in kritične analize delovanja političnega sistema. Ob tem je izhodišče sprememb tudi, da so osnovne opredelitve v devetih letih potrdile. Težišče sprememb

Franc Štrucl, Franc Korez in Ivan Pesek iz TOZD Proizvodnja aluminija; Ludvik Bedrač in Alojz Mesarec iz TOZD Vzdrževanje; Antonija Čuček, Zdenka Kopušar in Alojzija Mesarič iz DS Skupnih služb; Ljudmila Trošt, Ivanka Cestnik in Ana Tomc iz TOZD LLBK Trbovlje

UMRLI:

Alojz Krajnc iz TOZD Proizvodnja aluminija

je krepitev ustavnega položaja delavcev, izgradnja celovitega sistema samoupravnega organiziranja in povečanje učinkovitosti samoupravnega odločanja. V tezah so ponekod navedeni tudi variantni predlogi, v prilogi tez pa so tudi vprašanja, ki jih bo treba še preučiti in ustrezno vključiti v zakon.

Na področju družbenoekonomskih odnosov so glavne predlagane spremembe tele: podrobneje določiti vsebino in način urejanja odnosov združevanja dela in sredstev na podlagi skupnega ustvarjanja dohodka, predlagan je nov model razporejanja dohodka, bruto OD naj vsebuje poleg obveznosti za zadovoljevanje skupnih potreb še izdatke iz skupne porabe v tozdu, namenjene porabi delavcev, opredeljen je OD iz tekočega dela in določeno je, da ima izplačilo za OD prednost pred drugimi izplačili iz dohodka. Tu je treba omeniti, da teze vsebujejo tudi stališča CK ZKJ o idejnopolitičnih vprašanjih uresničevanja ustavnega položaja delavcev pri razpolaganju in upravljanju z dohodkom in sredstvi družbene reprodukcije — s tem, da so ta stališča konkretizirana v treh vsebinsko različnih predlogih. Razlike med njimi so predvsem v vprašanju ali stališča CK zahtevajo vzpostavljajne novih odnosov

v razporejanju dohodka in čistega dohodka:

— prvi predlog meni, da je temu tako in navaja model urejanja odnosov pri razporejanju dohodka in čistega dohodka,

— drugi predlog meni, da je ZZD treba spremeniti samo v toliko, da se da prednost izplačilu OD iz tekočega dela,

— tretji predlog pa meni, da ni potrebno spreminjati ZZD in je mogoče stališča CK uresničiti s spremembami drugih zakonov.

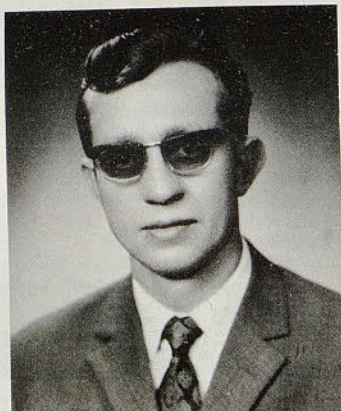
Nadaljnji predlogi so še: odnosi med proizvodnjo in trgovino naaj se urejajo praviloma prostovoljno, delavci tozda, ki dalj časa ne uporabljajo družbenih sredstev, so jih dolžni dati proti nadomestilu v začasno ali trajno uporabo delavcem drugih ozdov, tozd prodaja izdelke in storitve preko DO oziroma sozda, v sporazumu pa je treba določiti pogoje, kdaj lahko tozd prodaja neposredno, tozdi v celoti poslujejo preko žiro računa DO, imajo pa svoje interne račune, ozdi morajo zaposlovati pripravnike, dane so možnosti za skrajševanje delovnega časa.

Na področju samoupravnega organiziranja so glavne novosti tele: v aktih mora biti opredeljena obveznost izdelave strokovne podlage

(elaborat) za organiziranje tozdov, to mora pripraviti poslovodni organ, omejena je možnost, da družbenopolitične organizacije ustanavljajo in financirajo delovne organizacije, dane so možnosti za utrditev delovne organizacije kot edine, obveze in samostojne oblike samoupravnega organiziranja delavcev in kot tržno poslovne subjekta — konkretnije so določene skupne funkcije in naloge, ki naj jih tozdi uresničujejo v DO.

Na področju samoupravnega odločanja je cilj sprememb večja učinkovitost in racionalnost odločanja. Tako je zoženo število odločitev, ki se sprejemajo z referendumom, natančneje je opredeljena pristojnost zbora delavcev, okrepljena je vloga in pristojnost delavskega sveta (na ravni DO gre praviloma za odločanje z večino glasov, soglasje je bolj izjema, pogoji za to pa morajo biti določeni v splošnih aktih), konkretiziran je položaj in pristojnost delegacije, opredeljena je samostojnost kolektivov v postopku imenovanja poslovodnih organov, povečana je pristojnost poslovodnih organov DO in sozda pri uresničevanju skupnih ciljev, odprta je možnost urejanja posameznih vprašanj, ki so skupnega pomena, z enim skupnim samoupravnim splošnim aktom.

ZAHVALA

Ob smrti našega dragega moža in očeta **Alojza KRAJNCA** se iskreno zahvaljujemo sodelavcem in osnovni organizaciji sindikata za vso pomoč, govornku, godbi n pevcem TGA ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Žena, sinova in hčerka ter ostalo sorodstvo

OBVESTILO!

Obveščamo delavce, ki imajo zdravstveno zavarovane otroke stare nad 15 let, oziroma bodo dopolnili 15 let starosti v šolskem letu 1986/87 in se redno šolajo v osnovni ali srednji šoli, da takoj predložijo v kadrovsko socialno službo delovne organizacije potrdilo o šolanju za šolsko leto 1986/87.

Otroci, za katere ne boste predložili potrdila o šolanju, ne bodo mogli več uveljavljati pravic iz zdravstvenega varstva kot družinski člani.

Za otroke-štolente lahko uredite zdravstveno zavarovanje pri občinski zdravstveni skupnosti v Ptuj, Trstenjakova 9. Kot dokazilo je potrebno zdravstveni izkaznici priložiti tudi potrdilo o vpisu.

DOPISUJTE V ALUMINIJ.

ČLANKE PRIČAKUJEMO V UREDNIŠTVO

ALUMINIJA DO 19. SEPTEMBRA

Kako smo poslovali

TABELA I: Dinamika poslovanja — indeksi fizičnega obsega

TOZD/PROIZVOD	enota mere	Plan poslovanja		DOSEŽENO				INDEKSI			
		VI.	I.-VI.	1985		1986		1986/85		1986	
				VI.	I.-VI.	VI.	I.-VI.	7:5	8:6	7:3	8:4
TOZD TOVARNA GLINICE											
Al hidrat A1203	t	9.052	53.205	10.085	51.346	9.054	52.060	90	101	100	98
Kalc. glin. — red. proiz	t	8.272	49.905	7.512	46.960	8.405	51.269	112	109	102	103
Kalc. glin. — predelava	t	—	—	—	—	19	19	—	—	—	—
Prod. hydr. — red. proiz.	t	400	2.400	—	27	325	1.342	—	—	81	56
Prod. hydr. — predelava	t	—	—	390	2.480	—	1.271	—	51	—	—
Skupaj (kalc. gl. + pr. hydr.)	t	8.672	52.305	7.305	49.467	8.749	53.901	111	109	101	103
Raztop. vodno steklo	t	749	4.520	550	4.154	574	4.215	104	101	77	93
Zeolit A-suhi	t	148	893	190	853	112	929	59	109	76	104
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA											
Elektrolit. Al — hala A	t	1.697	10.240	1.767	10.477	1.756	10.585	99	101	103	103
Elektrolit. Al — hala B	t	1.920	11.582	1.989	12.069	1.903	11.523	96	95	99	99
Elek. Al — hala BP	t	178	1.007	85	546	176	1.014	207	186	99	101
Skupaj hale A + B	t	3.795	22.829	2.841	23.092	3.835	23.122	100	100	101	101
Anodna masa	t	2.282	13.194	2.124	14.811	2.302	13.152	108	89	101	100
TOZD PREDELAVA ALUMINIJA											
Al formati — za prodajo	t	1.398	8.434	1.521	9.719	1.530	12.102	101	125	109	143
— za izparilce	t	—	—	—	568	205	908	—	160	—	—
— za stikala	t	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—
Al žica — E Al + P 11	t	206	1.243	21	581	299	1.027	—	177	145	83
Al žica — za izparilce	t	—	—	—	—	19	19	—	—	—	—
Av trak — ozki za prod.	t	200	1.205	222	841	198	941	89	112	99	78
Al trak — ozki za rond.	t	329	1.984	328	1.561	193	2.061	59	132	59	104
Al trak — široki za prod.	t	329	1.984	514	1.781	550	585	107	33	167	29
Al trak — široki za izpar.	t	242	1.458	299	1.100	39	178	—	16	16	12
Rondelice	t	164	992	165	835	162	1.004	98	120	99	101
Izparilniki	t	115	694	128	789	121	694	95	88	105	100
Al zlitine: gnetne	t	682	4.116	665	4.292	700	3.825	105	89	103	93
Al zlitine: livarske	t	719	4.339	667	4.333	273	3.509	41	81	38	81
Predzlitine — last. por.	t	89	537	137	568	95	569	69	100	107	106
Drogi za kline in stik.	t	9	56	5	8	—	40	—	500	—	71
Tokovodniki za MPPAI	t	—	—	—	—	28	131	—	—	—	—
Livarna skupaj	t	4.482	27.042	4.672	26.977	4.412	27.608	94	102	98	102
Blagovna proizvodnja	t	3.813	23.007	3.903	23.977	3.861	23.818	99	103	101	104
Pretapljanje Al	t	164	992	184	1.373	108	310	59	23	66	31

V mesecu juniju smo proizvedli 9.054 ton Al hidrata A1203 in s to količino dosegli plansko količino (indeks 100). V času od I-VI smo proizvedli 52.060 ton, kar pomeni, da ne dosegamo plana za 1.145 ton oziroma 2%, glede na enako obdobje preteklega leta pa smo proizvedli 714 ton več (indeks 101).

V šestem mesecu smo proizvedli 8.405 ton kalcinirane glinice (indeks 102), predelali smo 19 ton kalcinirane glinice, Al hidrata A1203 smo prodali 325 ton (indeks 81), to znaša skupaj 8.749 ton in presegamo planirano proizvodnjo za 77 ton oziroma 1%. Kumulativna proizvodnja kalcinirane glinice in prodanega hidrata A1203 je 53.901 tona in je za 1.596 ton večja kot smo načrtovali v letnem planu poslovanja (indeks 103).

Iz tabele II je razvidno, da smo pri proizvodnji Al hidrata A1203 v prvi polovici leta presegli porabo pare za 2%, žganega apna za 103% in električne energije za 10%. Manjša je poraba Na hidroksida za 3%. Pri proizvodnji kalcinirane glinice smo od januarja do junija presegli porabo toplotne energije za 1% in električne energije za 3%, medtem ko smo Al fluorida porabili 55% manj kot smo načrtovali.

Junjska proizvodnja raztopljenega vodnega stekla znaša 574 ton, to je 23% manj kot smo predvideli po planu. Kumulativna proizvodnja je 4.215 ton in ne dosegamo plana za 305 ton (indeks 93).

Proizvodnja zeolita A-suhega je v šestem mesecu 112 ton (in-

deks 76), v prvi polovici leta pa je 929 ton in presegamo načrtovano v letnem planu poslovanja za 36 ton oziroma 4%, proizvodnjo v enakem obdobju preteklega leta pa za 76 ton oziroma 9%.

TOZD Proizvodnja aluminija

V elektrolizi A smo v juniju proizvedli 1.756 ton elektrolitskega Al in s to količino za 3% presegli planirano količino. Od začetka leta do junija smo proizvedli 10.585 ton in prav tako prekoračujemo plan za 345 ton oziroma 3%.

V hali B smo v šestem mesecu proizvedli 1.903 tone elektrolitskega Al, kar je 17 ton manj kot smo načrtovali (indeks 99). Kumulativna proizvodnja znaša 11.523 ton in prav tako za 1% nižja od načrtovane.

Proizvodnja poskusnih peči v hali B je v juniju 176 ton (indeks 99), v prvi polovici leta pa znaša 1.014 ton in za 7 ton prekoračujemo proizvodnjo v planu poslovanja (indeks 101).

V juniju smo proizvedli skupaj v halah 3.853 ton elektrolitskega Al, kar je 1% več kot smo planirali. V obdobju I-VI smo proizvedli 23.122 ton, to je 293 ton več kot smo načrtovali (indeks 101) in 30 ton več kot v enakem obdobju preteklega leta (indeks 100).

V hali A smo v prvi polovici leta porabili vseh surovin manj kot smo predvideli in sicer: anodne mase za 5%, kriolita za 11%, Al fluorida za 12% in električne energije za 2%.

V hali B smo v času od I-VI prav tako porabili vseh surovin

TABELA II:

Pregled porabljenih najvažnejših surovin na enoto proizvoda

TOZD/PROIZVOD	Enota mere	Plan 1986	DOSEŽENO		INDEKSI	
			VI.	I.-VI.	4:3	5:3
TOZD TOVARNA GLINICE						
Al hidrat — A1203						
— boksit	t *	2,640	2,473	2,638	94	100
— Na hidroksid	t *	0,11006	0,10009	0,10686	91	97
— para	t	4,450	4,095	4,522	92	102
— žgano apno	t	0,0405	0,09085	0,08236	224	203
— el. energija	kWh	360,653	386,166	396,439	107	110
Kalcinirana glinica						
— toplotna energija	GJ	5,447	5,487	5,497	101	101
— para	t	0,040	0,040	0,040	100	100
— Al fluorid	t	0,0004	0,00095	0,00018	24	45
— el. energija	kWh	31,228	31,736	32,132	102	103
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA						
Elektrolitski Al — hala A						
— glinica	t	1,920	1,920	1,920	100	100
— anodna masa	t	0,575	0,540	0,547	94	95
— kriolit	t	0,027	0,021	0,024	78	89
— Al fluorid	t	0,040	0,036	0,035	90	88
— el. energija	kWh	17,971	17,587	17,562	98	98
Elektrolitski Al — hala B						
— glinica	t	1,920	1,920	1,920	100	100
— anodna masa	t	0,565	0,512	0,558	91	99
— kriolit	t	0,027	0,021	0,024	78	89
— Al sluorid	t	0,040	0,038	0,037	95	93
— el. energija	kWh	17,537	17,185	17,404	98	99
Elektrolitski Al — hala BP						
— glinica	t	1,920	1,921	1,920	100	100
— anodna masa	t	0,600	0,527	0,554	88	92
— kriolit	t	0,027	0,014	0,036	52	133
— Al fluorid	t	0,040	0,023	0,013	58	33
— el. energija	kWh	16,979	17,015	16,240	100	96
Anodna masa						
— petrolkoks	t	0,67165	0,66488	0,72389	99	108
— katranska smola	t	0,338015	0,34785	0,29023	103	86
— mazut	t	0,0055	—	0,00075	—	14
— el. energija	kWh	150	131	128	87	85

* programiran normativ

Kako smo poslovali

Iz tabele I in II je razvidno, kako smo poslovali v mesecu **juliju** 1986. Kolona indeksi v tabeli I prikazuje odnos dosežene proizvodnje tekočega leta s proizvodnjo v istem obdobju preteklega leta ter odnos dosežene proizvodnje v primerjavi z letnim planom poslovanja 1986.

TABELA I: Dinamika poslovanja — indeksi fizičnega obsega

TOZD/PROIZVOD	enota mere	Plan poslovanja		DOSEŽENO				INDEKSI			
				1985		1986		1986/85		1986	
		VII.	I.-VII.	VII.	I.-VII.	VII.	I.-VII.	7:5	8:6	7:3	8:4
TOZD TOVARNA GLINICE											
Al hidrat A1203	t	9.266	62.471	9.335	60.681	9.449	61.509	101	101	102	98
Kalc. glin. — red. proiz.	t	8.547	58.452	9.848	56.808	8.509	59.779	86	105	100	102
Kalc. glin. — predelava	t	—	—	—	—	—	19	—	—	—	—
Prod. hidr. — red. proiz.	t	400	2.800	—	27	204	1.546	—	—	51	55
Prod. hidr. — predelava	t	—	—	648	3.128	—	1.271	—	41	—	—
Skupaj (kalc. gl. + pr. hidr.)	t	8.947	61.252	10.496	59.963	8.713	62.615	83	104	97	102
Raztop. vodno steklo	t	774	5.294	724	4.879	531	4.747	73	97	69	90
Zeolit A-suhi	t	153	1.046	16	869	165	1.095	—	126	108	105
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA											
Elektrolit. Al — hala A	t	1.754	11.994	1.759	12.236	1.770	12.355	101	101	101	103
Elektrolit. Al — hala B	t	1.984	13.566	2.015	14.085	1.937	13.460	96	96	98	99
Elektrolit. Al — hala BP	t	198	1.205	95	641	196	1.210	206	189	99	100
Skupaj hale A + B	t	3.936	26.765	3.962	26.962	3.903	27.025	101	100	99	101
Anodna masa	t	2.083	15.277	1.979	16.791	1.653	14.805	84	88	79	97
TOZD PREDELAVA ALUMINIJA											
Al formati — prodajo	t	1.444	9.878	1.661	11.380	1.640	13.742	99	121	114	139
— za izparilce	t	—	—	—	568	41	949	—	—	—	—
— za stikala	t	—	—	—	—	—	15	—	—	—	—
Al žica — E Al + P 11	t	213	1.456	117	698	142	1.169	121	167	67	80
Al žica — za izparilce	t	—	—	—	—	—	19	—	—	—	—
Al trak — ozki za prod.	t	206	1.412	—	841	—	941	—	112	—	67
Al trak — ozki za rond.	t	340	2.324	364	1.925	365	2.426	100	126	107	104
Rondelice	t	170	1.161	121	956	132	1.136	109	119	78	98
Al trak — široki za prod.	t	250	1.708	297	1.397	273	451	92	32	109	26
Izparilniki	t	119	813	67	856	91	785	136	92	76	97
Al zlitine: gnetne	t	705	4.821	533	4.825	836	4.661	157	97	119	97
Al zlitine: livarske	t	743	5.082	626	4.959	638	4.147	102	84	86	82
Predzlitine — last. por.	t	92	629	113	681	91	660	81	97	99	105
Drogi za kline in stik.	t	10	66	15	23	—	40	—	174	—	61
Tokovodniki za MPPAI	t	—	—	—	—	227	358	—	—	—	—
Livarna skupaj	t	4.632	31.674	4.280	31.257	4.886	32.494	114	104	105	103
Blag. proiz. s tokov. za MPPAI	t	3.940	26.947	3.491	26.663	4.116	27.934	118	105	104	104
Pretapljanje Al	t	170	1.162	141	1.514	57	367	40	24	34	32

TOZD Tovarna glinice

Vmesecu juliju smo proizvedli 9.449 ton Al hidrata A1203 in s to količino presegli plansko količino za 183 ton oziroma 2%. V času od I-VII smo proizvedli 61.509 ton, kar pomeni, da ne presegamo plana za 962 ton (indeks 98), glede na enako obdobje preteklega leta pa smo proizvedli 828 ton več (indeks 101).

V sedmem mesecu smo proizvedli 8.509 ton kalcinirane glinice (indeks 100) in 204 tone Al hidrata A1203 za prodajo (indeks 51), to znaša skupaj 8.713 ton in zaostajamo za planom za 234 ton oziroma 3%. Kumulativna proizvodnja kalcinirane glinice in prodanega hidrata A1203 je 62.615 ton in je za 1.363 ton večja kot smo načrtovali v letnem planu poslovanja (indeks 102).

Iz tabele II je razvidno, da smo pri proizvodnji Al hidrata A1203 v sedmih mesecih presegli porabo žganega apna za 100% in električne energije za 9%. Manjša od načrtovane je poraba boksita (indeks 99) in Na hidroksida (indeks 97).

Pri proizvodnji kalcinirane glinice smo od januarja do julija presegli porabo toplotne energije za 2% in električne energije za 4%, medtem ko smo Al fluorida porabili 55% manj kot smo načrtovali.

Julijska proizvodnja raztopljene vodnega stekla znaša 531 ton (indeks 69), kumulativna pa je 4.747 ton in ne dosegamo plana za 10%.

Proizvodnja zeolita A-suhega je v sedmem mesecu 165 ton, to je 8% nad planirano. V času od I-VII smo proizvedli 1.095 ton in

pra vtako prekoračujemo plan za 49 ton oziroma 5%.

TOZD Proizvodnja aluminija

V elektrolizi A smo v juliju proizvedli 1.770 ton elektrolitskega Al in s to količino za 1% presegli planirano količino. Od začetka leta do julija smo proizvedli 12.355 ton in prav tako prekoračujemo plan za 361 ton (indeks 103).

V elektrolizi B smo v sedmem mesecu proizvedli 1.937 ton elektrolitskega Al, kar pomeni 47 ton oziroma 2% manj kot smo načrtovali. Kumulativna proizvodnja je 13.460 ton in prav tako ne dosegamo plana za 106 ton oziroma 1%.

Proizvodnja poskusnih peči v hali B je v juliju 196 ton (indeks 99), v sedmih mesecih pa znaša 1.210 ton in za 5 ton prekoračujemo planirano proizvodnjo (indeks 100).

V juliju smo proizvedli skupaj v halah 3.903 tone elektrolitskega Al, kar je 1% manj kot smo predvideli po planu. V obdobju I-VII smo proizvedli 27.025 ton, to je 260 ton več kot smo planirali (indeks 101) in 63 ton več kot v enakem obdobju preteklega leta (indeks 100).

V hali A smo v sedmih mesecih porabili vseh surovin manj kot smo načrtovali in sicer: kriolit (indeks 88), anodna masa (indeks 96), Al fluorid (indeks 90) in električna energija (indeks 98).

V hali B smo v času od I-VII porabili prav tako vseh surovin manj kot smo planirali in sicer: kriolita 10%, Al fluorida 7% in električne energije 1%.

TABELA II:

Pregled porabljenih najvažnejših surovin na enoto proizvoda

TOZD/PROIZVOD	Enota mere	Plan 1986	DOSEŽENO		INDEKSI		
			VII.	I.-VII.	4:3	5:3	
			1	2	3	4	5
TOZD TOVARNA GLINICE							
Al hidrat — A1203							
— boksit	t *	2,631	2,490	2,615	95	99	
— Na hidroksit	t *	0,11227	0,12014	0,10890	107	97	
— para	t	4,450	3,936	4,432	88	100	
— žgano apno	t	0,0405	0,0724	0,08983	179	200	
— el. energija	kWh	360,653	372,566	392,772	103	109	
Kalcinirana glinica							
— toplotna energija	GJ	5,447	5,718	5,529	105	102	
— para	t	0,040	0,040	0,040	100	100	
— Al sluorid	t	0,0004	0,00018	0,00018	45	45	
— el. energija	kWh	31,228	33,563	32,335	107	104	
TOZD PROIZVODNJA ALUMINIJA							
Elektrolitski Al — hala A							
— glinica	t	1,920	1,920	1,920	100	100	
— anodna masa	t	0,575	0,588	0,563	102	96	
— kriolit	t	0,027	0,019	0,024	70	88	
— Al fluorid	t	0,040	0,040	0,036	100	90	
— el. energija	kWh	17,971	17,876	17,607	99	98	
Elektrolitski Al — hala B							
— glinica	t	1,920	1,920	1,920	100	100	
— anodna masa	t	0,565	0,597	0,563	106	100	
— kriolit	t	0,027	0,0245	0,0244	91	90	
— Al fluorid	t	0,040	0,042	0,037	105	93	
— el. energija	kWh	17,537	17,512	17,420	100	99	
Elektrolitski Al — hala BP							
— glinica	t	1,920	1,920	1,920	100	100	
— anodna masa	t	0,600	0,597	0,561	100	93	
— kriolit	t	0,027	0,011	0,033	41	122	
— Al fluorid	t	0,040	0,030	0,016	75	40	
— el. energija	kWh	16,979	16,906	16,348	100	96	
Anodna masa							
— petrolkoks	t	0,67165	0,66678	0,71752	99	107	
— katrantska smola	t	0,338015	0,34288	0,29611	101	88	
— mazut	t	0,0055	—	0,00065	—	12	
— el. energija	kWh	150	167	133	111	89	

* programiran normativ

Dobitnik zlatega znaka

Se malo in zopet bomo delili najvišja priznanja TGA. Delavski sveti so že razpisali natečaj in v vsakem tozdu bodo poskušali zbrati svoje najzslužnejše delavce.

Tako je skrajni čas, da vam predstavim lanskega nagrajenca ali »zlatnika«, kot so ga imenovali njegovi sodelavci. Moj sogovornik je Franc Vehovar ali Beno. Zakaj prav Beno, sem radovedna takoj na začetku? Na smeh mu gre, češ, kje so že tista leta, ko se je pri privatniku — moj-

Franc Vehovar

stru učil svojega poklica in kjer so bili vsi štirje vajenci Frančeki. Bil je najmlajši, zato so mu rekli Benjamin ali kar Beno. Tako ga imenujejo od takrat tudi domači, prijatelji znanci in sodelavci. Danes je v svoji skupini med seniorji in že vrsto let opravlja dela in naloge organizacije in izvajanje del za vzdrževanje visokonapetostnih in nizkonapetostnih naprav. Počakal me je v svoji pisarni, drugi so se že, kot vsako jutro, razkropili po tovarni. Na mizi sem opazila lepo izpisan seznam skupine s točno določenim časom in krajem, da se ve, kje je kdo in kaj dela.

»Po odsluženju vojaškega roka sem razmišljal, kam bi šel, pa mi je prijatelj povedal, da v Kidričevem na veliko sprejemajo nove delavce. Sedla sva na kolo, se odpeljala do tovarne in se takoj zmenila za službo. Tudi samska stanovanja so bila na razpolago.« Kasneje se je vozil v službo z vlakom in tam spoznal svojo bodočo ženo. Poročil se je in si v Pragerskem ustvaril prijeten dom in družino.

V tovarno je prišel 1952. leta. Seveda je začel na montaži, tako kot skoraj vsak od naših dolgoletnih sodelavcev. Rad se spominja tistih let. Veliko tujcev je spoznal in prav prijetno so se imeli, »čeprav sem tolkel samo nemščino, z nami pa so bili Italijani in Francozi.«

Bili so časi, ko je razmišljal, da bi šel drugam, a ko je do konca pretehtal vse variante, se je vendar odločil ostati. »Ko se enkrat odločim, moram biti zadovoljen. Treba je delati z voljo in gre, pa četudi ni vse naj naj.«

»Staramo se in naprave tudi«, tako nekako sva začela

pogovor o delu skupine. »Včasih nas je bilo dvanajst, zdaj, ko dotrajane naprave zahtevajo več vzdrževanja, pa sedem. Marsikdaj pogrešamo še kakšno moč, vendar pravijo, da nas je vzdrževalnikov preveč. Toda, kadar ne opravimo vsega v osmih urah, ostanemo še popoldne, saj vemo, da mora biti delo opravljeno. Predvsem pomembno je to v stikalnici, kjer si ne moremo privoščiti napak, saj že kratek zastoj povzroči ogromno škodo. Delo je vsekakor odgovorno. Vzdržujemo visokonapetostne naprave. Svoje ljudi poznam in jim zaupam. Malce več odgovornosti mi nalaga delo z mladimi, ki pridejo na prakso ali pripravništvo. Nekateri so zelo radovedni, skoraj preveč, kar je lahko tudi usodno.«

S svojo skupino je zadovoljen. Trije so skupaj že skoraj od vsega začetka, polovica je mlajših, za katere pravi, da se znajo prilagoditi. Zgodi se tudi, da pride do glasnih besed, vendar se stvari kaj hitro uredijo.

Razgovorila sva se tudi o tem ali smo se res polenili in delamo manj kot smo včasih. »Ne vem, če delamo manj, vem pa, da dobrega delavca ne znamo dovolj dobro nagraditi. Imamo tudi slabe delavce, vendar njihov osebni dohodek ni nič manjši. Mislim, da s takim načinom nagrajevanja pokvarimo še dobrega delavca. Vem, da smo poskušali že vse mogoče, vendar se ni obneslo, tudi osebno ocenjevanje ni prineslo rezultatov. Teško je biti realen.«

Kaj ga ta čas še vznemirja, sem skušala izvedeti. »Ti sodi, ki so zloženi okrog naše stavbe. Kar strah me je, če se pojavi inšpektor. Dolgo se že pogovarjajo, kam bi spravili to odpadno olje. Nekaj ga sicer porabijo v glinici za membranske črpalke, ostalo bi morali primerno skladiščiti.«

Klepetala sva še o marsičem. O neprijetnih rečeh na primer, če moraš zaradi hrbtenice v bolnišnico, o problemih, ki jih povzročajo »veliki otroci«, predvsem sin, ki ljubi hitrost in zato ostane ata brez avtomobila, vendar srečen, da je sin še zdrav in živ, o radostih, ki jih prinaša k hiši vnuček. Skrbi in veselja mu nikoli ne manjka, prav tako pa tudi dela ne, saj na dvorišču že raste novi dom za hčerkino družino, ki ji z veseljem pomaga.

Pa še nekaj je pritegnilo mojo pozornost v tesni pisarni tovariša Bena. Levo in desno na steni visijo lepo poravni, celo oštevilčeni ključki in ostalo orodje. »Zato, da takoj vidim, če je kdo kje kaj pustil. Ob treh ne sme nič manjkati.«

Vera Peklarič

Kako smo poslovali

(Nadaljevanje z 8. strani)

(Nadaljevanje z 9. strani)

manj od plana in sicer: anodna masa (indeks 99), kriolit (indeks 89), Al fluorid (indeks 93) in električna energija (indeks 99).

Pri proizvodnji poskusnih peči v hali B prekoračujemo samo porabo kriolita za 33%, ostalih surovin pa smo porabili manj kot smo načrtovali: anodne mase za 8%, Al fluorida za 67% in električne energije za 4%.

V šestem mesecu smo proizvedli 3.302 tone anodne mase ter s to količino preseglj plansko količino za 20 ton (indeks 101). Kumulativna proizvodnja je 13.152 ton in s tokoličino dosežemo predvideno količino v planu (indeks 100). Pri proizvodnji anodne mase smo v šestih mesecih porabili 108% petrolkoks, 86% katranske smole, 14% mazuta in 85% električne energije.

TOZD Predelava aluminija

V livarni in obratu predelave smo v juniju proizvedli 4.412 ton različnih livarniških proizvodov. S to količino nismo dosegli planske količine za 70 ton oziroma 2%. Kumulativna proizvodnja I-VI je 27.608 ton in je za 566 ton večja kot smo predvideli (indeks 102).

Mesečna blagovna proizvodnja je 3.861 ton (indeks 101), v prvi polovici leta pa znaša 23.818 ton in je za 811 ton večja od načrtovane v letnem planu poslovanja (indeks 104).

V juniju smo pretopili 108 ton Al za tuje naročnike, to je 66% planirane količine. Od januarja do junija znaša pretapljanje 310 ton, kar je samo 31% planirane pretapljanja.

Pri proizvodnji poskusnih peči v hali B prekoračujemo samo porabo kriolita za 22%, medtem ko smo porabili 7% manj anodne mase, 60% manj Al fluorida in 4% manj električne energije.

V sedmem mesecu smo proizvedli 1.653 ton anodne mase in s to količino ne dosežemo plana za 430 ton oziroma 21%. Kumulativna proizvodnja je 14.805 ton, kar pomeni 472 ton oziroma 3% manj kot smo planirali v letnem planu poslovanja. Pri proizvodnji anodne mase smo v sedmih mesecih porabili 107% petrolkoks, 88% katranske smole, 12% mazuta in 89% električne energije.

TOZD Predelava aluminija

V livarni in obratu predelave smo v juliju proizvedli 4.886 ton različnih livarniških proizvodov. S to količino prekoračujemo plan za 254 ton oziroma 5%. Kumulativna proizvodnja I-VII je 32.494 ton in je za 820 ton večja kot smo planirali v letnem planu poslovanja (indeks 103).

Mesečna blagovna proizvodnja z tokovodniki za MPPAI znaša 4.116 ton (indeks 104), od januarja do julija pa je 27.934 ton in je za 4% večja od predvidene in 5% večja od proizvodnje v enakem obdobju preteklega leta.

V juliju smo pretopili 57 ton Al za tuje naročnike, to je samo 34% planirane količine. Od januarja do julija znaša pretapljanje 367 ton, kar je samo 32% planirane pretapljanja.

Gradivo pripravila:
Dragica Leskover

Živeti z gledališčem

V UREDNIŠTVU SMO SE ODLOČILI, DA V NEKAJ NASLEDNIH ŠVEVILKAH ALUMINIJA PREDSTAVIMO PTUJSKE KULTURNE USTANOVE IN LJUDI, KI POKLICNO ALI LJUBITELJSKO SKRBIJO, DA SE NA PTUJU VENDAR NEKAJ DOGAJA.

Cankarjev dom naprimer, je daleč od nas, prav tako tudi marsikatero druge kulturne dobrine, ki si jih ne moremo privoščiti. Žal je vse povezano z denarjem, ta pa je, posebno kadar gre za kulturo, zelo skopo odmerjen.

Začeli bomo s predstavitvijo ptujskega gledališča. Morda zato, ker je v gledališki družini tudi naš delavec Srečko Lah, morda zato, ker je ena od predstav, ki so jo odigrali v tej sezoni, doživela laskava priznanja na srečanju amaterskih gledaliških skupin, morda pa tudi zato, da bi vam povedali, da znajo naši amaterski igralci odigrati zahtevne vloge, ali preprosto zato, da bi vas spomnili, da ptujsko gledališče živi in vas vabi, saj pripravijo vsako leto tri premiere.

Po lepem uspehu v Novem mestu smo o predstavi Življenje podeželskih plejbojev lahko v dnevnem časopisu med drugim prebrali »Sodi med predstave, ki izpričujejo ustvarjalnejši avtorski odnos do besedila«. In o igralki, ki je prejela Linhartovo plaketo. »Pokazala je izredno obvladovanje telesa in celovito igro.«

Pogovarjala sem se z režiserko Branko Bezeljak Glazer in igralko Karmen Komel, naš Srečko Lah je bil ta čas še nedosegljiv, saj dela v počitniškem domu v Crikvenici.

Nekoč je imelo ptujsko gledališče poklicne igralce. Z odlokom, ki je izšel leta 1957, so ga zaprli. Nekateri igralci so ostali (Aličeva, Matjašič), se zaposlili drugod in igrali v amaterskem gledališču, potem je dejavnost počasi zamrla. Pri Zvezi kulturnih or-

ganizacij Ptuj so odprli delovno mesto režiserja, ki ga nekaj let uspešno opravlja Branka Bezeljak-Glazer, čeprav to ni njen osnovni poklic. V osmih letih, kolikor je poučevala tudi umetnostno vzgojo na srednji šoli, je obiskovala vse seminarje in prebrala ogromno literature ter marsikatero uro presedela v kateri od gledaliških hiš, ko so imeli vaje, »To so najdragocenejše izkušnje. Tudi od slabega režiserja se marsikaj nauči«, je poudarila. »Ogromno mi je pomagal nekdanji režiser amaterskega gledališča na Ptuj Marjan Kovač. Veliko sva se pogovarjala o gledališču. Bil je pravi prijatelj«, se rada spominja svojih začetkov v gledališču. Vse to je pripomoglo, da je končno odkrila sama sebe. »Vsak človek ima v sebi neke sposobnosti, žal ostanejo pri nekaterih za vedno neodkriti«. Srečen je lahko tisti, ki mu jih uspe izkopati na plan. Takim ljudem je delo užitek.

S svojimi dijaki je ostala povezana še kar naprej. Stopinje, kakor se je imenovala skupina na šoli, so se pridružile DPD Svobodi — gledališču. Po zadnjem razpisu šteje gledališka družina okrog 70 članov, jedro pa tvori 45 igralcev, ki so sposobni odigrati najzahtevnejše vloge.

Igralci so razdeljeni v tri skupine.

»Zdelo se mi je potrebno, da sistematično vzgajam gledališki naraščaj. Prvi dve leti sem vadila srednješolce, zdaj delam že z osnovnošolci, ki spoznavajo gledališko abecedo. Mladi so danes navdušeni nad modernimi stvarmi. Veliko pomeni gledališka dejavnost, v katero se lahko vključijo že v osnovni šoli.«

Ob režiserki se jih je zbralo veliko. Morda ji zaupa prav zaradi drugačnega pristopa oblikovanja vloge oziroma celotne predstave. Igralcem pušča veliko improvizacije, da vsak po svoje doživijo vlogo, šele nato nastopi klasično učenje vloge. To sicer traja dalj časa, je pa učinkovito.

»Mladi radi prihajajo, ker o vseh stvareh sami odločajo. Skupno urejamo kup drugih, tudi osebnih problemov. V taki skupini je režiser bolj

psiholog in pedagog. Zelo se navežejo med seboj, kar je pozitivno za dobro delo. Žal pa se po končani šoli navadno razkropijo.

Z mladimi igramo predvsem za šole. Delamo sistematično: tehnika igranja, gib, obvladanje telesa, govora... Namen je vzgajati podmladek in gledalce.«

Kako je s starejšo skupino?

»Mislim, da odrasli ljudje rabijo gledališče kot sprostitvev in zabavo, zato je način dela drugačen kot z mladimi. V bistvu je to garanje. Tri do štiri mesece nimajo prostega časa. Vsak drugi dan, zadnje tri tedne pa celo vsak dan, so na vajah, na odru tri do štiri ure. Z njimi pa seveda tudi režiser. Za vse to ne dobi nihče nobenega plačila, še za malico nimamo včasih dovolj. Težko nam je tudi uskladiti vse termine, saj so igralci zaposleni v različnih delovnih organizacijah. Veseli smo, da imajo vsi predpostavljene razumevanje in odobrilo dopust ali zamenjavo izmene ter podobno.«

Kako izgleda ta improvizacija, način vadbe, ki je vsem všeč?

»Naprimer v delu Življenje podeželskih plejbojev pove žena možu, da bo dobil otroka. Samo to. Mož, ki ima tudi ljubico, lahko različno reagira. S to osnovno informacijo se začnejo vaje. Igralci improvizirajo, preprosto povedano, v dogovoru oblikujejo svoj tekst in situacijo, ki se zdi vsem najboljša, izberemo. Preden zna igralec tekst, obvlada že igro besed, telesa, gib, vse. Po dveh ali treh bralnih vajah gremo na oder in na teh situacijah gradimo odnose. Ta način je sicer dolgotrajen, vendar igralec lažje postopoma sprejema osebo, ki jo bo igral.

Težje je na tak način pripravljati komedije. Režiser mora biti zelo previden, da mu igralci ne zaidejo v pretiravanje. To je, kot bi hodil po ozki brvi, kjer ti lahko kaj hitro zdrsrne.«

Kaj pa trema? Se pojavi pri režiserju in igralcih pred premiero?

»Trema je normalen pojav. Svoje delo vržeš v neko oce-

no — pred javnost. Popolnoma si izpostavljen, igralec tudi fizično. Igralec pa mora biti popolnoma sproščen, da je zmožen popolne koncentracije. Obstajajo določene vaje igralske tehnike, ki te stvari ublažijo. Predvsem pri mlajših imamo pred predstavo primerne govorne in dihalne vaje. Veliko pomeni, če se skupina med seboj dobro razume, ker veliko lažje prenašajo bremena. Gledališka predstava je povezana iz delčkov, ki jih nosijo posamezniki, mora pa delovati kot celota.«

Kdo izbira dela?

»DPD Svoboda ima svoj izvršni odbor. Predlagam nekaj del glede na zmožnosti skupine, potrebe v občini, prejšnji repertoar in podobno. Skupaj se odločimo. Moja naloga je, da zrežiram dve predstavi v sezoni, eno pa režiser gost.«

V ptujskem gledališču je zrežirala sedem predstav. Zanimalo me je, kakšna je bila kritika in katera od predstav je najljubša režiserki.

»Uradne kritike ni bilo. Zelo bi si želeli, da bi dobili objektivno oceno predstave. Prvo nepristransko oceno smo doživeli na raznih srečanjih ali letos npr. v Novem mestu. Nisem pričakovala take uvrstitve. Skoraj presenetila me je ocena strokovne komisije, saj sem imela občutek, da smo naredili še boljše predstave.

Težko bi se odločila, katera predstava mi je najljubša. Morda Pohujšanje v dolini Šentflorjanski, ker je bila prva na domačem odru, ali celo Zgodbe kralja Janeza, ker sem sama delala dramatisacijo.«

Vemo, da so po vaseh v naši bližnji okolici skupine, ki uprizarjajo igre, znajo pripraviti dobre proslave, razstave in podobno.

V naslednjih številkah Aluminija bi radi predstavili tudi te. Opozorite nas nanje. Pokličite na številko 486.

(Nadaljevanje na 12. strani)

Ne veš, zakaj si tam, veš le da brez gledališča ne moreš

Iskala sem butik Neno v Prešernovi ulici, kjer je bila zaposlena Karmen Komel kot prodajalka, čeprav to ni njen poklic. Trgovinico so praznili preselili so jo na morje, saj je Ptuj premajhen za take reči.

Prostor je bil kot nalašč za pogovor o gledališču. Na tleh so bile zložene obleke, na obešalnikih še nekaj kompletov, pod stropom luči, ki so še včeraj osvetljevale modele. Počutila se je kot v gledališki garderobi, po predstavi, ko se vse umiri.

V tem, skoraj mrtvem prostoru sva začeli pogovor o njeni veliki ljubezni — gledališču. Karmen je oživljala like, ki jih je upodobila in praznina je počasi izginjala, prostor je zapolnil njen smeh in kretnje, s katerimi si pomaga pri govoru.

Dobila je Linhartovo plaketo, najvišje priznanje, ki ga lahko dobi amaterski igravec. Ni ga pričakovala, zato so bili občutki po predstavi toliko lepši. Lucindo je odigrala tako spontano, brez napora, strahu. »Režiserka nam daje proste roke pri oblikovanju vloge, dopušča improvizacijo, morda je tudi to pripomoglo k uspehu. Veliko pa pomeni tudi to, da smo uigrana skupina in se med seboj zelo dobro razumemo.«

Kako je prišla med igralce, me zanima?

»Čisto po naključju in zaradi plesa. Štiri leta sem plesala v skupini T4 izrazni ples. Skupina je dosegla zelo lepe uspehe — pod vodstvom Mire Mijačević — in dobila celo nagrado v Cankarjevem domu. Vedno sem želela h gledališču, zato sem se ponudila za šepetalko. Ples, sodelovali smo pri eni od predstav, pa me je pripeljal na oder. Veliko mi je koristilo, da sem vadila izrazni ples. Pomembno je, da veš obvladati telo, dobiš občutek sproščenosti. Tudi ples ima namen nekaj povedati in zato ima marsikaj skupnega z gledališčem.

Kako je, ko dobi igravec vlogo?

»Prebereš, razmisliš, v mislih kreiraš, improviziraš. Srečo imam, da ko čakam na stranke, mirno lahko ponavljam vlogo. Malo ljudi zaide v našo prodajalno.«

Kakšne vloge je najtežje igrati?

»Ne ločim posebej. Vem pa, da je težje igrati vloge, ki ljudi nasmejejo, zabavajo.«

Sploh je čudovito igrati tam, kjer je polna dvorana, kjer čutiš, da so ljudje s teboj, te razumejo.

Vsaka predstava ima nekaj svojega, nekaj novega. Vlogo igraš vedno znova, vedno znova jo doživljaš in ustvarjaš, nikoli ponavljaš.«

Kako sprejemate kritiko?

»Prave kritike doma pogrešamo. Kakršnakoli bi bila, vsaj vedeli bi, da so nas opazili. Imeli smo predstave, pa nas naša sredstva javnega obveščanja niti omenila niso. Premalo je informacij. Trudi-

mo se, delamo zato, da bi nas gledali, pa mnogi niti ne vedo, da smo, da obstajamo. Po vsem tem pa si res lahko žalosten.«

Veseli jo, da se vedno več mladih zanima za gledališko dejavnost. Ptujski teater bo tako še nekaj pokazal, čeprav ni denarja. »Kakšne tehnične možnosti so drugod«, zavzdihne Karmen, »kar presenetili so me prameni reflektorjev v Cankarjevem domu, skoraj zmedla me je svetloba, ki je nisem navajena,

toda kljub temu mi je ptujsko gledališče strašno všeč. Staro, pa tako domače, v sebi ima nekaj posebnega, ambient, ki ga je težko opisati. To je tapravo gledališče in rada igram v njem.

Plačilo za vse so fantastični občutki, ko stojiš na koncu premiere na odru, ko ti ploskajo, ko čutiš, da je to iskreno in ko veš, da si odigral tako, kot si želel. Saj ne veš, zakaj si tam. Ne veš odgovora. Veš le to, da brez gledališča ne moreš.«

Vera Peklar

XIV. PTUJSKA KULTURNA SREČANJA

SEPTEMBER

- 11. septembra 1986 ob 20. uri**
VEČER SANSONOV: MERI AVSENAK in BOJAN ADAMIČ (Glasbena šola Karol Pahor Ptuj)
- 13. septembra 1986 ob 9. uri**
REVIJA TICALNIH ORKESTROV IN FOLKLORE BRATSKIH OBČIN (1rg pred blagovnico)
- 16. septembra 1986 ob 17. uri**
RAZSTAVA: 25 LET SODELOVANJA BRATSKIH OBČIN (Delavski dom Franca Krambergerja Ptuj)
- 16. septembra 1986 ob 16. in 20. uri**
KONCERT ANSAMBLA PRO MUSICA TIBICINIA IZ MARIBORA (Viteška dvorana na gradu Ptuj)
- 18. septembra 1986 ob 17. uri**
RAZSTAVA DEL SLIKARJA MARJANA REMCA (Paviljon Dušana Kvedra Ptuj)
- 19. septembra 1986 ob 19. uri**
POEZIJA TINA UJEVIČA: GORAN MATOVIČ in ARSEN DEDIČ (Grad Borl)
- 22. septembra 1986 ob 16. in 20. uri**
I. Cankar: KRALJ NA BETAJNOVI — Sentjabsko gledališče Ljubljana (Gledališče Ptuj)
- 30. september 1986 ob 20. uri**
KOMORNI ORKESTER RTV LJUBLJANA — solistka MONIKA SKALAR — violina (Viteška dvorana na gradu Ptuj)

OKTOBER

- 2. oktobra 1986 ob 17. uri**
RAZSTAVA JUGOSLOVANSKE FOTOGRAFIJE (Paviljon Dušana Kvedra Ptuj)
- 7. oktobra 1986 ob 16. in 20. uri**
KONCERT LADO JAKSA (Glasbena šola Karol Pahor Ptuj)
- 9. oktobra 1986 ob 20. uri**
POGOVOR Z BOJANOM STIHOM: Kultura, politika, narod (Mali oder SŠC Ptuj)
- 13. oktobra 1986 ob 19,30**
D. Poniž: SPOLNO ŽIVLJENJE FRANJA TAHIJA — Gledališče DPD Svoboda Ptuj (Gledališče Ptuj)
- 14. oktobra 1986 ob 12., 14. in 18. uri**
Janez Jemec: ZMAJ BIMBOBAJ — Lutkovno gledališče Maribor (Gledališče Ptuj)
- 16. oktobra 1986 ob 19,30**
LITERARNI VEČER DRUŠTVA SLOVENSКИH PISATELJEV (Gledališče Ptuj)
- 23. oktobra 1986 ob 17. uri**
RAZSTAVA IN SREČANJE LIKOVNIH AMATERJEV IZ BRATSKIH OBČIN (Razstavnici paviljon Dušana Kvedra Ptuj)
- od 20. oktobra do 30. oktobra 1986**
PRIREDITVE OB BORŠNIKOVEM SREČANJU GLEDALIŠKA PREDSTAVA — I. Orkeny: TOTOVI (KUD Stefan Kovač Murska Sobota) (Gledališče Ptuj)
- SREČANJE Z DOBITNIKI BORŠNIKOVEGA PRSTANA (SŠC Ptuj)
- RAZSTAVA (SŠC Ptuj)

Karmen Komel in Srečko Lah

